Eduskunta
Valtiovarainvaliokunta
Verojaosto

Asiantuntijapyyntönne 8.11.2019, HE 78/2019 vp

Lausunto hallituksen esityksestä laeiksi tulotietojärjestelmästä annetun lain, verotusmenettelystä annetun lain 15 §:n ja tuloverolain 64 §:n muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tulotietojärjestelmästä annettua lakia siten, että tulorekisteriin talletettavien tietojen antamiselle säädettyjä määräaikoja pidennettäisiin luontoisetujen, palkkaennakoiden, verovapaiden kustannusten korvausten ja rekisteröidyn yhdistyksen maksamien enintään 200 euron määräisten kertasuoritusten osalta. Myöhästymismaksun määräämiselle säädettyä siirtymäaikaa pidennettäisiin vuodella siten, että myöhästymismaksua määrättäisiin pääsääntöisesti vasta 1 päivänä tammikuuta 2021 tai sen jälkeen maksettuja suorituksia koskevan ilmoituksen myöhästymisen perusteella.

Verotusmenettelystä annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että sivullisen tiedonantovelvollisuuden piiristä vapautettaisiin enintään 100 euron suuruiset muut kuin työ- tai palvelussuhteessa maksetut kilpailupalkinnot.

Tuloverolakia muutettaisiin siten, että työnantajalta saatu luontoisetu katsotaan sen verovuoden tuloksi, jonka aikana se on saatu vallintaan, tai seuraavan vuoden tuloksi, jonka tuloksi luontoisetu on ilmoitettu.

Muutosten tavoitteena on hallitusohjelman mukaisesti korjata tulorekisterin käyttöönotossa ilmenneitä ongelmia pienyrittäjien sekä kansalaisjärjestöjen ja kansalaistoiminnan hallinnollisen taakan helpottamiseksi.

Suomen Yrittäjät esittää lausuntonaan seuraavaa:

Vuoden alusta käyttöönotettu tulorekisteri on muuttanut työnantajien ilmoittamismenettelyjä merkittävästi. Laajamittainen uudistus edellyttää uuden ajattelutavan ja tiedon omaksumista ja menettelytapojen vakiinnuttaminen kestää aikansa, mutta tästä huolimatta tulorekisteri-ilmoittamisen käytänteihin on kaivattu tietyiltä osin joustoa jo uudistuksen ensivaiheessa.

Saamamme palautteen perusteella ilmoittaminen on koettu paikoin hankalaksi ja lisääntyneen ilmoitusmäärän takia hallinnollinen taakka on tapauskohtaisesti jopa kasvanut erityisesti niillä ilmoittajilla, jotka eivät ilmoita tietoja teknisen rajapinnan välityksellä. Haasteita on ollut erityisesti pienyrityksillä ja pienillä tilitoimistoilla. Toukokuussa julkaistussa Suomen Yrittäjien kyselytutkimuksessa vastaajat antoivat tulorekisterijärjestelmän toiminnan keskiarvosanaksi kouluarvosana-asteikolla kuusi[1].

Saamamme palautteen perusteella työlääksi on koettu ilmoitusvelvollisuus tiiviissä viiden päivän määräajassa jokaisen palkanmaksutapahtuman jälkeen, mikä on aiheuttanut lisätyötä erityisesti palkkaennakoiden, kustannusten korvausten ja luontoisetujen ilmoittamiseen.

Hallituksen esityksessä **ehdotetut muutokset ovat siten erittäin perusteltuja ja kannatettavia**, sillä nähdäksemme ehdotetut muutokset joustavoittaisivat nykymenettelyä ja karsisivat hallinnollista taakkaa esityksen tarkoittamissa tilanteissa, kun useamman maksukerran tiedot voitaisiin ilmoittaa samalla ilmoituksella. Esitys helpottaisi osaltaan työnantajien hallinnollista taakkaa tulorekisterin erään keskeisen tavoitteen mukaisesti. Työantajayritysten tarpeet hallinnollisen taakan rajoittamiseksi ja toisaalta tiedon käyttäjien tiedon reaaliaikaisuuteen liittyvät tarpeet on nähdäksemme otettu huomioon esityksessä varsin tasapainoisesti ja onnistuneesti.

Palkkatietoja koskevan myöhästymismaksun määräämättä jättämisen jatkoaika kannustaa osaltaan korjaamaan virheellisiä ja puutteellisia tietoja

Suomen Yrittäjät esitti lainvalmistelun aikana, että nykyistä myöhästymismaksun määräämistä koskevaa voimaantulosäännöstä muutettaisiin palkkatietojen osalta ensisijaisesti siten, että myöhästymismaksua määrättäisiin ennen 1 päivää 2021 maksettuja suorituksia, annettuja etuja tai suoritettuja takaisinmaksuja koskevan ilmoituksen myöhästymisen perusteella vain, jos laiminlyönti osoittaa ilmeistä piittaamattomuutta velvollisuudesta ilmoittaa tietoja tulorekisteriin.

Kun otetaan huomioon tulorekisterin teknisessä toiminnassa, toiminnallisuuksissa, käytettävyydessä sekä tietojen ilmoittajien valmiuksissa ja resursseissa alkuvuonna havaitut seikat, myöhästymismaksun määrääminen vuoden 2020 alusta olisi nykytila huomioon ottaen kohtuutonta. Sanktioluonteisen hallinnollisen seuraamuksen määrääminen ilmoittamisen myöhästymisestä on perusteltua vasta sitten, kun ilmoittamisen reunaehdot ovat kunnossa.

[1] Suomen Yrittäjien Yrittäjägallup, toukokuu 2019. Kantar TNS Oy.

Ehdotus vuoden jatkoajasta myöhästymismaksun määräämättä jättämiselle on erittäin perusteltu ja kannatettava.

Osaltaan tulorekisteri-ilmoittamisen ongelmia kuvastaa se, että Kuntaliiton kunnallisveron kertymäennusteen mukaan veroja kertyy kunnille noin 600 miljoonaa euroa ennakoitua vähemmän vuoden 2019 loppuun mennessä ja tulorekisteriongelmat selittävät vajeesta noin 13 prosenttia eli noin 78 miljoonaa euroa[2]. Verohallinnon arvion mukaan ennakonpidätysten tilitysvaje ennusteisiin nähden oli elokuun lopussa noin 600 - 700 miljoonaa euroa, mistä tulorekisterin käyttöönottoon liittyvät ilmoittamisvaikeudet selittävät noin kuudesosan[3]. Edellä viitatut euromäärät kuvastavat nähdäksemme osaltaan ongelmien suuruusluokkaa, olkoonkin että kyse on verotuksen jaksottamisesta. Tulotietojärjestelmästä annetun lain esitöissä (HE 134/2017 vp, s. 64) esitetty vaikutusarvio, jonka mukaan veronsaajatilitysten oikea-aikaisuus oikeamääräisenä paranisi tulorekisterin myötä, on tulorekisterin käyttöönoton tässä vaiheessa siten osoittautunut virheelliseksi.

Rekisteriin ilmoitettujen virheellisten ja puutteellisten tietojen korjaaminen asianmukaisesti on rekisterin käytettävyyden ja tiedon laadun kannalta ensiarvoisen tärkeää. Korjaamisen menettelyiden tulisi siksi olla mahdollisimman yksinkertaisia ja selkeitä. Arviomme mukaan ensi vuoden keväänä voi esiintyä tulorekisteri-ilmoittamisen käyttöönottovuoden ongelmiin juontuvia tilanteita, jos ja kun esimerkiksi palkansaajat huomaavat esitäytetyillä veroilmoituksillaan puutteita tai virheitä tulotiedoissaan. Virheiden korjaaminen edellyttää korjauksia tulorekisteriin ilmoitettuihin tietoihin, mikä puolestaan merkitsisi myöhässä annettua ilmoitusta ja mahdollisesti myöhästymismaksun määräämistä, mikäli myöhästymismaksun määräämiselle säädettyä siirtymäaikaa ei pidennetä.

Tulorekisterin toiminnan peruslähtökohta on, että rekisteri sisältää kattavasti oikeasisältöiset ja ajantasaiset tiedot. Tätä tavoitetta tukee se, että ilmoittajia kannustetaan korjaamaan virheelliset tiedot ilman sanktion uhkaa. Kun otetaan huomioon uudistuksen laajakantoisuus ja sen yhteydessä ilmenneet ongelmat, sanktioimattoman ajan jatkaminen on kädenojennus työnantajille ja tilitoimistoille, joilla on paikoin ollut suuriakin vaikeuksia alkuvuoden ilmoittamisessa. Ilmoittamisen haasteet, jotka usein vielä ovat kumuloituneet useamman eri tekijän yhteisvaikutuksesta, ovat käsityksemme

[2] Kunnallisveron kertymävajeesta uutta tietoa: Veroja kertyy 600 miljoonaa euroa ennakoitua vähemmän vuoden 2019 loppuun mennessä. https://www.kuntaliitto.fi/ajankohtaista/2019/kunnallisveron-kertymavajeesta-uutta-tietoa-veroja-kertyy-600-miljoonaa-euroa. Viitattu 11.11.2019.
[3] Veronsaajille ennakonpidätyksistä tilitetyt määrät ennusteita pienempiä. Uutinen 16.9.2019. https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/uutishuone/uutiset/uutiset/2019/veronsaajille-verovuodelta-2019-tilitett%C3%A4v%C3%A4t-henkil%C3%B6asiakkaiden-tuloverot/. Viitattu 11.11.2019.

mukaan yksittäistapauksissa paikoin voineet jopa heikentää viranomais-myönteisyyttä.

Käsityksemme mukaan edelleen on myös työnantajia, jotka eivät ole joko ilmoittaneet tietoja edellytetysti tulorekisteriin tai korjanneet jo ilmoitettuja virheellisiä tietoja, millä on negatiivisia heijastusvaikutuksia laajalti usealle eri taholle. Haluamme korostaa, että tarkoituksena ei ole se, että piittaamattomat toimijat voisivat jatkaa ilmoittamisvelvoitteiden laiminlyöntiä sanktiotta, vaan nimenomaan vahvistaa yleisesti työnantajayritysten luottamusta viranomaisten ja rekisterin toimintaan ja kannustaa ilmoittamaan tiedot sekä korjaamaan havaitut virheet.

Osansa ilmoittamisen haasteisiin tuo myös se, että tietojemme mukaan eräät ohjelmistotalot ovat päivittäneet tuotteitaan tulorekisteriyhteensopiviksi vasta tämän vuoden puolella. Käsityksemme mukaan esimerkiksi eräiden laajasti käytettyjen ohjelmistojen tulorekisteripäivityksiä saatiin odottaa myöhäiskevääseen ja erityisesti julkisella sektorilla järjestelmäongelmia on käsityksemme mukaan ollut vielä syksyllä.

Muita huomioita

Esitämme tietojen antamisaikaa koskevia yksityiskohtaisia perusteluja tarkennettavaksi tulkintatilanteiden välttämiseksi siten, että perusteluissa mainittaisiin nimenomaisesti se, että esimerkiksi tiedot kalenterikuukauden aikana maksetuista verovapaista kustannusten korvauksista voidaan antaa *yhdellä* ilmoituksella.

Yritysten taloushallinnon automatisoinnin edistämisessä tulee edetä kokonaiskuva halliten

Pääministeri Antti Rinteen hallitusohjelma sisältää yritysten taloushallinnon automatisointia koskevia kirjauksia. Hallitusohjelman mukaan yritysten taloushallinnossa siirrytään kohti täydellistä automatisointia ottamalla käyttöön rakenteisessa muodossa oleva sähköinen kuitti ja lasku. Myös arvonlisäveroilmoitusten tietosisällön laajentamista selvitetään.

Suomen Yrittäjät haluaa tässä yhteydessä korostaa, että digitalisaation edistämisessä on tärkeää, että eri hankkeiden ja esitysten yhteisvaikutuksia yrityksille arvioidaan ennakolta huolellisesti sekä myös seurataan sääntelyn vaikutuksia yrityksiin ja erityisesti niille aiheutuvaan hallinnolliseen taakkaan.

Tulorekisteri on ollut hyvin laajakantoinen tietojärjestelmämuutos, mutta muistutamme, että yrityksillä on ollut haasteita myös muun muassa

Verohallinnon OmaVero-palvelun toiminnallisuuksien ja toimivuuden kanssa sekä Väestörekisterikeskuksen hallinnoimien Suomi.fi-valtuuksien vaiheittaisen ja edelleen osin toimimattoman käyttöönoton kohdalla.

Erityisesti pk-kentässä järjestelmäuudistusten ja -päivitysten kustannukset ovat suhteessa suuria, mutta niiden tulisi kuitenkin pysyä hyväksyttävällä tasolla. Uudistusten aikatauluissa tulee edetä tahdilla, joka mahdollistaa myös pienempien yritysten kelkassa pysymisen.

SUOMEN YRITTÄJÄT

Laura Kurki
veroasiantuntija